

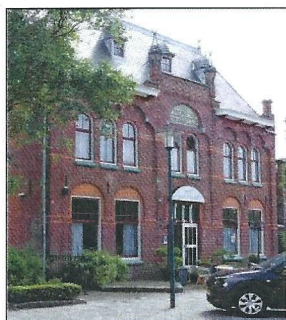
Dorpswandeling Poeldijk

Een rondwandeling door de oude kern van Poeldijk

	We beginnen de dorpswandeling bij de R. K. Kerk, Voorstraat 109 (aan het Kerkplein). Architect: Nicolaas Molenaar sr. Deze laat-neogotische kerk (Kathedraal van het Westland) dateert van 1926. De sierlijke toren, 79 meter, is de hoogste van het Westland. De kerk heeft fraaie gebrandschilderde ramen van W. Mengelberg. Tijdens WO II zijn de klokken door de Duitse bezetter omgesmolten. Het Angelusklokje is in 1947 verloren gegaan. De pastorie ernaast is gebouwd in gemetselde donkerrode baksteen, in Zakelijk Expressionistische stijl. Boven de entree zien we een reliëf met een kruis. Hoger is een reliëf aangebracht met een wervelende voorstelling van de Drie Koningen die elkaar de ster wijzen. De pastorie is nu in gebruik als vergaderfaciliteit. Op de zolder is het Kerkarchief.
	Tegenover de kerk, Voorstraat 96, zien we een statig pand in Noordelijke Neorenaissance, een ingetogen wederopbouw pand met strakke Classicistische vormen uit circa 1958. Dit pand werd gebouwd voor de Boerenleenbank. Ontwerpers waren Paardekooper & Barnhoorn uit Lisse. Van het bordes met de trappen werd lange tijd gebruik gemaakt bij aubades door scholieren op Koninginnedag. Voor de intocht van St. Nicolaas kwam het dorp hier ook bij elkaar. Rechts hiervan kwam in 1985 een nieuw bankgebouw. Inmiddels is dit in appartementen verdeeld.
	Op Voorstraat 112 zien we een Neoclassicistisch herenhuis met kenmerken van eclecticisme - uit 1871. Het heeft een rijk gedecoreerde voordeur en mooi Art Nouveau glas in lood. Dit huis is een uniek complex van een herenhuis met links op nr. 110 een aangebouwd koetshuis – sedert lange tijd al in gebruik als woonhuis – In de westgevel daarvan zijn in het metselwerk de sporen van vroegere stalramen te zien. Het bovenraam in het koetshuis was destijds een hooiluik.
	Een gespiegelde replica uit 1872 bevindt zich op nr. 112b. We zien hier eveneens een schilddak en een strakke Neoclassicistische geometrische indeling, pleisterwerk en pilasters. Let op de verschillen in gevelindeling tussen 112 en 112b. Hier is in de voordeur het gemeentewapen van Monster uitgesneden - in de late 19de eeuw was het de woning van een wethouder. De beide huizen zijn gebouwd i o v boer Nicolaas Helderman wiens weilanden tot aan het slootje langs de Voorstraat, toen Polderlaan, liepen. Ze waren bestemd als erfdeel en huwelijkscadeau voor twee van zijn dochters. De aangebouwde woningen hebben een overstekend zadeldak.

	We kijken ter hoogte van Voorstraat 145 nog even naar de in 2014 herbouwde brug. Daarin zien we een tegeltableau. Het dateert van 1930. In het tegenoverliggende brugdeel is de naam Witte Brug vermeld, de tegels zijn vervaardigd door ceramist Willem Coenraad Brouwer uit Leiden. We zien daarnaast watervogels en bloemmotieven. Op Wateringseweg 1 zien we een huis met een bijzondere architectuur, Torenzicht, waarin elementen van Jugendstil en Rationalisme, daterend van 1914. Het huis is gebouwd voor de Familie Bom van de Gantel. Het Torenzicht dat erachter lag is in 1912 gesloopt.
	We keren om en lopen terug. Bij nr. 121 steken we over en lopen naar de stoplichten bij de Verburghlaan, daar gaan we rechtsaf. We zien op nr. 24 de fraaie in 1920 gebouwde Bartholomeusschool voor jongens. Het gebouw, in Chaletstijl, heeft een U-vorm en had 12 klaslokalen. Sinds 1967 kregen jongens en meisjes hier gezamenlijk les. In 2007 werd de school gesloten. Er wordt nieuwe invulling aan het gebouw gegeven. Op nr. 22 de bijpassende woning voor het Hoofd der School. Nu particulier bezit. We wandelen via de stoplichten bij de Verburghlaan weer richting de kerk en gaan rechtsaf de Voorstraat in.
	Op Voorstraat nr. 88 zien we een statig Neoclassicistisch pand uit 1874 met twee verdiepingen. Het is een deel van het zusterklooster dat hoorde bij de lagere school voor meisjes en kleuters. Architect was H. van den Brink. Petrus Goeijenbier en zijn vrouw Maria Elisabeth d' Erkenne schonken een geldbedrag en stelden tuingrond beschikbaar voor de bouw die in opdracht van het R. K. Kerkbestuur plaatsvond. Zie de marmeren plaque in de entreehal. De zusters Franciscanessen uit Oudenbosch namen er hun intrek. Zij gaven ruim een eeuw hun beste krachten aan het onderwijs in Poeldijk. Ook waren de bibliotheek, Wit-Gele kruis en tandarts hier enige tijd gevestigd. Rond 1962 kreeg het een bestemming als jeugd- en recreatiegebouw, het VJV. In 1989 kocht de Gemeente Monster het pand op. Er was een ROC gevestigd en onder de naam Dario Fo werden er o. a. Opera's ingestudeerd. De oorspronkelijke kleine geveltoren verdween bij een verbouwing in 1985.
	Op nr. 85 zien we het oudste en meest lieflijke huisje van Poeldijk. Onder dit Huisje liggen nog de fundamenten van de eerste R. K. Kerk van Poeldijk. Jarenlang was hier een sigarenzaak gevestigd die in 1990 zijn deuren sloot. Boven het voormalige etalageraam zijn de oude reliëfletters DE ROOKER nu niet meer terug te vinden.

	Vorbij nr. 88 slaan we rechtsaf en we zien aan de Fonteinstraat nr. 6 de in 1988 in gebruik genomen Hervormde kerk, in een typerende jaren '80 bouwstijl. Het ontwerp is van architect S. van den Akker uit Monster. De Fonteinstraat is genoemd naar schoolhoofd en koördirigent dhr. C. Fontein. Hij was hoofd van de Christelijke School aan de Monstseweg. Terug naar de Voorstraat en daar gaan we rechtsaf.
	Op nr. 84 zien we het woonhuis van huisarts dr. Jan ter Haar. Het heeft een Neoclassicistisch ontwerp. Het kerkbestuur heeft in 1888 een dokterswoning laten bouwen. Twee artsen hebben hier opeenvolgend en langdurig een praktijk uitgeoefend. De eerste was dr. Weitjens, afkomstig uit Huissen bij Arnhem. Hij heeft zich mede ingezet voor sociale woningbouw. Nadien kwam dr. Ter Haar in dit huis. Ook hij heeft jarenlang dag en nacht voor zijn patiënten klaar gestaan. Er was een eigen apotheek aanwezig.
	Op nr. 48 staat een van de aardigste huisjes van de Voorstraat, gebouwd rond 1875. Let op de voorgevel en het beeldje op de geveltop. Het figuurtje kijkt, zijn hoofd ondersteunend, naar het leven in de straat beneden. Het huis heeft een mansardedak en rode Hollandse pannen, de voorgevel is gestuukt.
	We zijn nu in de winkelstraat die de Voorstraat sinds lange tijd is. Deze straat heette vroeger 'Heeren Wegt'. Het is al eeuwen een belangrijke winkelstraat in Poeldijk. In 1960 waren in deze straat over een lengte van 200m 5 slagers, 5 bakkers, 3 kruideniers, 4 kroegen, 2 kappers en nog 15 andere bedrijven. Door deze verscheidenheid aan winkels had ieder pand een ander gezicht. Het is een uniek stukje historie van Poeldijk
	Aan de linkerkant, voorbij enkele winkels, komen we bij Voorstraat 41. Gebouwd in 1851 als kwekerswoning. Een middenganghuis. De hoge zolder diende in de winter dikwijls als fruitopslag. Echtpaar Zuidgeest-van Ruyven woonde hier tot begin jaren '70. Sinds 1976 familie De Zeeuw-van Huijsstee. Ernaast, no. 39, de vroegere slagerij van de familie Scholten. Nu woning met atelier. Gebouwd in 1927. Architect was Jan van Vliet.

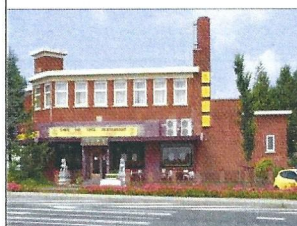
Op nr. 31 staat het Vincentiusgebouw uit 1905. In Hollandse Neorenaissance met Jugendstil details. In 1900 stierf Dorus van den Berg die een vermogend man was. Hij liet een groot bedrag na aan de Vincentiusvereniging waarvan deze dit pand liet bouwen. Het werd gebruikt voor bruiloften, recepties en cursussen: een verenigingsgebouw. Het werd ook wel 'Het Bondje' genoemd. Na de oorlog maakten de toneelverenigingen en de NKJB, evenals Blitssociëteit Juuls en de latere Jongerensoos '67 gebruik van het gebouw. Het gebouw doet nu dienst als hotel. Architect was Jos Duynstee.

Op de hoek bij het kruispunt staat het beeld van pastoor Verburch, de druivenpastoor. Spreken we over Poeldijk dan komen we al snel zijn naam tegen. Hij kwam in 1647 en is tot aan zijn dood in 1708 Poeldijk trouw gebleven. Naast zijn ambt als geestelijke was hij de persoon die de druiventeelt extra heeft gepromoot. Hij introduceerde nieuwe rassen, evenals het enten en de gewasverzorging. Mede hierdoor werd de streek welvarender. In 1930 werd uit dankbaarheid een standbeeld opgericht. Het ontwerp is van August Falise. Het beeld is gefinancierd door de Westlandse veilingen, gemeenten, particulieren en bedrijven.

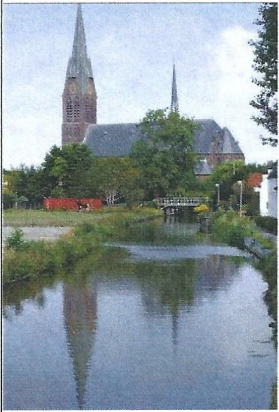
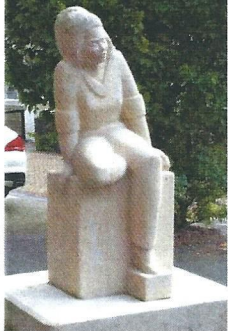
Richting de oude Veilingbrug, aan de linkerkant ligt Voorstraat 11, een karakteristieke villa uit 1912, huize 'Verburch'. Rechtsboven in de scherp gesneden klokvormige uitbouw staat sierlijk in een ovaal de naam 'Verburch'. Achter dit pand had de familie Dirk van den Broek een kwekerij. Nu is daarop het Energiebedrijf gevestigd. Na de gezusters Van den Broek - dochters van de oude Dirk - huisvestte dit pand lange tijd de Raiffeisenbank.

We zien aan de overkant, op Julianastraat 2, het voormalige Hotel Verburgh. Het werd in 1934 gebouwd. Architect: D. Oosthoek. De Poeldijkse Veiling aan de overkant was een druk verzamelpunt van mensen en producten. Na het veilen bijvoorbeeld, kwamen belangstellenden en commissionairs hier napraten over de resultaten van de dag. Hotel Verburgh is nu een Chinees restaurant. Rechts hiervan staat, op Beatrixstraat 2, het vroegere postkantoor, in een stijl die aan de Haagse School doet denken. Dit werd in 1932 door G. Delfgaauw gebouwd.

Aan de overkant van de rijksweg en het water zien we een opvallend gebouw. De voormalige Fruit- en Groentenveiling, in 1929 gebouwd in een Zakelijk Expressionistische stijl naar een ontwerp van E. Reitsma. Het heeft een mooie zadeldakten en wijzerplaten. Vroeger legden hier de schuiten aan om hun producten ter veiling aan te bieden. Het was een doorvaartveiling. Voor het veilen werd er eerst gekeurd, waarna de verkoop via een afmijnklok plaats vond. Vanaf 1970 werd verderop in Veiling Noord geveild. Tegenwoordig biedt het gebouw plaats aan verschillende bedrijven die met de tuinbouw te maken hebben.

	We keren om en lopen het dorp weer in. Verderop rechts bij de Rijssenburgerweg komen we bij het nieuwe verzorgingshuis 'De Terwebloem'. De Terwebloem was in de 16de en 17de eeuw de naam van de Poeldijkse Rederijkerskamer die een belangrijke rol speelde in het culturele leven. Dank zij donaties van betrokken particulieren en bewoners is er in 2013 binnen de U-vorm een afwisselende belevingstuin gerealiseerd.
	We volgen de Rijssenburgerweg en slaan dan rechtsaf bij de Poeldijkse Vaart. Daar lopen we de Gantelbrug over. En lopen meteen rechts het pad langs het water op. Van hieruit hebben we een prachtig uitzicht op de R K kerk. En over het water zien we het dorp. Links zijn enkele kwekerijen en langgevel woningen. De Gantel was door de eeuwen heen een belangrijke waterweg voor aan- en afvoer van bouwmaterialen, tuinbouwproducten, voor beregenen en de afvoer van overtollig water. Sinds 1970 wordt de Gantel gebruikt voor recreatie.
	We lopen terug en gaan rechtdoor de Poeldijkse Vaart over. Tot voor de huizen nrs. 3 en 5 lag vroeger de haven van Poeldijk. Deze haven is omstreeks 1968 gedempt. De Vaart was in vroegere jaren het middelpunt van bedrijvigheid. Hier werden de schuiten aangelegd en kon men lossen en laden, van mest tot brandstof, kortom alles wat men nodig had. Sinds ruim honderd jaar woont de familie De Brabander in een van de laatste huizen.
	Verderop gaan we rechtsaf de Voorstraat in. Op het pleintje staat een beeld van een zittend meisje - Marion . Het is gemaakt door haar vader, de beeldhouwer Hans van Coevorden uit Hattem. Dit beeld is hier geplaatst in 1985 op initiatief van de Rabobank bij de opening van een nieuw Bankgebouw. Stichting Groen en Sier kreeg de opdracht voor een beeld te zorgen ter verfraaiing van de juist opgeknapte Voorstraat. We zijn nu weer dicht bij het beginpunt van de wandeling.
	Enkele andere bezienswaardigheden: Wateringseweg 22; Irenestraat, de voormalige Bloemenveiling, nu de Leuningjes; Van Ruyvenlaan 23; Vredebestlaan 16; Dr. Weitjenslaan 79. Langs de Monsterse weg, de Voorstraat en de Wateringseweg staan nog een aantal fraaie woningen.

Deze route is tot stand gekomen door de Werkgroep Historie Bartholomeus Poeldijk, 16 april 2011.
Herzien en uitgebreid in het kader van Open Monumentendag, augustus 2016

Tekst: Werkgroep, Ton van Lier en Mi- Tê Goeijenbier
Foto's: Aad van Uffelen en Mi- Tê Goeijenbier

Informatie over Open Monumentendag in het Westland:
www.monumentaalwestland.nl

Meer informatie over de Bartholomeuskerk:
www.historiebartholomeuskerkpoeldijk.nl